

บทนำ

ความสำคัญของหนังสือพิมพ์รายวัน

ในบรรดาสื่อสารมวลชน ซึ่งมีวิฤกษ์กระจายเสียง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอื่น ๆ หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์หนึ่งในการเสนอข่าวความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นประจำ ดังนั้นหนังสือพิมพ์รายวัน ย่อมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นว่า สังคมนั้นมีแนวความคิดเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมโดยส่วนรวมเป็นอย่างไร Esdaile ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวัน ว่า :

ในศตวรรษก่อนนี้ หนังสือพิมพ์มีน้อยฉบับและ ไม่เป็นที่สนใจกันมากนัก นอกจากจะเห็นว่าเป็นสิ่งพิมพ์ที่แสดงออกซึ่งความคิดเห็น และ นโยบายของสังคมในสมัยนั้น แต่ในปัจจุบันนี้ หนังสือพิมพ์เป็นองค์ประกอบของปรากฏการณ์แห่งวรรณกรรมที่สำคัญถึงขั้นหนึ่ง ที่รวมเข้าไว้ด้วย ความคิดคำนึง การวิพากษ์วิจารณ์ บทความสารคดีต่าง ๆ และงานคนควาทางคานวิทยาศาสตร์^๒

สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศหนึ่งที่ประชาชนสนใจในการอ่านข่าวสารในหนังสือพิมพ์กันมาก องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ทำการวิจัยในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ ผลปรากฏว่า คนอเมริกันซื้อหนังสือพิมพ์รายวันอ่าน เป็นอัตราส่วน ๓๒ ฉบับ ต่อจำนวนประชากร ๑,๐๐๐ คน และนั่นเป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ทำให้มีการพัฒนาการจัดทำหนังสือพิมพ์อย่างใหญ่หลวงในเวลาต่อมา และได้มีการคาดการณ์ล่วงหน้าในเรื่อง

¹ Wesley C. Clark, Journalism Tomorrow (Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1958), p. 2.

² Andrew D. Osborn, Serial Publications, Their Place and Treatment in Libraries (Chicago: American Library Association, 1955), pp. 2 - 3.

ความสนใจของประชาชน ในการซื้อหนังสือพิมพ์อ่านว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ประชาชนในสหรัฐอเมริกาประมาณ ๒๒๐ ล้านคน จะสามารถซื้อหนังสือพิมพ์อ่านวันละ ๑๐๐ ล้าน ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นจากในปัจจุบันนี้ร้อยละ ๖๖ ^๓

ถ้าจะพิจารณาถึง เนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นอุปกรณ์สำคัญในการก่อให้เกิดมติมหาชนขึ้นได้เท่าที่ปรากฏมาแล้ว หนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งทำหน้าที่เสมือนผู้ชักจูงให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่จะเลือกคนใดคนหนึ่งได้ สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การติดต่อสื่อสารระหว่างรัฐบาลและประชาชนย่อมมีความสำคัญในการบริหารราชการอยู่มาก ด้วยวิธีการนี้ รัฐบาลจึงได้ถือเป็นนโยบายการประชาสัมพันธ์ซึ่งจะต้องรายงานให้ประชาชนทราบข่าวความเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกประเทศให้ประชาชนได้ทราบโดยทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งเรียกว่า การประชุมหนังสือพิมพ์ เพื่อให้สัมภาษณ์ ^๔

(Press Conference)

ในด้านการศึกษาค้นคว้า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในวงการศึกษาคือเป็นอุปกรณ์ และเป็นคู่มือในการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ชาวมาเป็นหัวข้อในการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ แก่บรรคานิสิต นักศึกษา ทั้งนี้เพราะหนังสือตำราในห้องสมุดตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้นมักจะมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ^๕

จากความสำคัญดังกล่าวแล้วของหนังสือพิมพ์รายวัน ทำให้สภาพการณ์ของห้องสมุด

³ John Hohenberg, The Professional Journalist (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1969), p. 15.

^๔ มุขนิธิวิชาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, การประชุมสัมมนาหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๒๓ - ๒๖ กันยายน ๒๕๐๖ (พระนิกร : มุขนิธิวิชาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๖), หน้า ๖๓.

^๕ สัมภาษณ์ นางสาว นีออน สนิทวงศ์ ณ อุษยา, อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๔.

ในศตวรรษที่ ๒๐ เริ่มเปลี่ยนแปลงไป บรรณารักษ์เริ่มเห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์มากขึ้น ได้มีการปรับปรุงห้องสมุดของตนให้เป็นแหล่งบริการข่าวสารทางด้านการเมือง และสารคดีต่าง ๆ จำนวนบอกรับหนังสือพิมพ์ไว้ให้บริการในห้องสมุดก็เพิ่มขึ้นทุกปี ๖ ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์รายวันเป็นหลักฐานเบื้องต้นในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดทุกประเภท ๗ คึงคำกล่าวของ Margaret Hutchins ที่น่าสนใจตอนหนึ่งว่า

ไม่จำเป็นจะต้องถกเถียงกันต่อไปอีกแล้วว่า หนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่องานด้านบริการตอบคำถามอย่างไร นับตั้งแต่เด็กมาจนถึงผู้ใหญ่รุ่นปัจจุบัน ทุกคนมีความจำเป็นต้องอ่านและใช้ประโยชน์ในทางศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์มากกว่าจากในหนังสือเล่ม ๘

หนังสือพิมพ์รายวันเป็นประโยชน์ในด้านการค้นคว้าอ้างอิง เพราะ

๑. ผู้จัดทำ (Authority) ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการทำหนังสือพิมพ์ไว้ ๔ ตำแหน่ง คือ เจ้าของ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ และผู้โฆษณา นอกจากนี้ยังได้กำหนดหน้าที่และคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบไว้อย่างละเอียดอีกด้วย ซึ่งจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ผู้ทำหนังสือพิมพ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และปฏิบัติงานด้านนี้ได้เหมาะสม นอกจากนี้ทางสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยยังได้ตระหนักดี

๖ Osborn. op. cit., p. 3.

๗ Ibid, p. 9.

๘ Margaret Hutchins, Introduction to Reference Work, (Chicago: American Library Association, 1944), p. 103.

๙ "พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔," ราชกิจจานุเบกษา, ๕๘ (๓๐ กันยายน ๒๔๘๔), หน้า ๑๒๓๕.

ในเรื่องคุณภาพของหนังสือพิมพ์ และการเขียนข่าวที่ถูกต้องออกเสนอต่อประชาชน จึงได้วางจรรยาบรรณนักหนังสือพิมพ์ไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖^{๑๐} ในการประชุมสัมมนาหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในครั้งนั้น ทางคณาการศึกษาวิชาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ได้เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ตั้งแผนกวารสารศาสตร์ขึ้น ในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาได้รับความรู้อันเป็นมูลฐานพอที่จะเริ่มงานอาชีพหนังสือพิมพ์ได้^{๑๑}

๒. ทันกับเหตุการณ์ (up-to-date) เหตุที่หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญนั้น เพราะมีคุณค่าที่หนังสือไม่มีกล่าวคือ เสนอข่าวใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ เช่นการค้นพบทางด้านวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ จะปรากฏข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ก่อนที่จะนำมารวบรวมตีพิมพ์เป็นหนังสือเล่ม^{๑๒}

๓. ความเที่ยงตรง (accurate) ข่าวต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์รายวัน ได้มาจากผู้เขียนบทความที่นำข่าวจากแหล่งดั้งเดิม (primary source) มาเสนอ^{๑๓}

๔. ข่าวต่าง ๆ ที่พบในหนังสือพิมพ์มักจะเป็นข่าวที่ไม่สามารถหาอ่านได้จากในหนังสือ และมีรายละเอียดปลีกย่อยมากกว่าในหนังสือ มีปริมาณของข่าวมากกว่ากัน กล่าวคือนอกจากจะมีข่าวทางการเมือง และเหตุการณ์ทั่วไปแล้ว ยังมีข่าวปลีกย่อยข่าวบริการทางสังคม ข่าวเกี่ยวกับบุคคลต่าง ๆ หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันได้มากที่สุด^{๑๔}

^{๑๐} มุณินิวิชาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, เรื่องเดิม, หน้า ๓๑๐.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน

^{๑๒} Robert W. Murphey, How and where To Look It Up (New York: Mc Graw-Hill, 1958), p. 137.

^{๑๓} Ibid.

^{๑๔} Ibid, p. 138.

เนื่องจากมีผู้ใช้หนังสือพิมพ์รายวันกันมาก ห้องสมุดจึงมักแยกหนังสือพิมพ์ไว้บริการ
 มุมหนึ่ง หรือห้องหนึ่งต่างหาก ซึ่งรวมอยู่กับพวกนิตยสารต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะนักประวัติศาสตร์
 นักวิจัย นักศึกษา และนักธุรกิจ เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือพิมพ์รายวันมากขึ้น^{๑๕}
 ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์รายวันให้ประโยชน์ในด้านความรู้ที่ต้องการ แก่บุคคล
 ไม่ว่าอาชีพใด และเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่ควรจะมองข้ามไป

งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กระทำมาแล้ว

จากที่ได้สำรวจการวิจัยของผู้ที่ทำมาแล้ว มีดังนี้คือ

"เนื้อเรื่องในหนังสือพิมพ์รายวันที่นักเรียนมัธยมศึกษา ๓ สนใจ" ของ สมเกียรติ

โสมาภา^{๑๖}

ความมุ่งหมาย เพื่อทราบความสนใจของนักเรียนในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ว่าชอบ
 อ่านเรื่องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓
 จำนวน ๒,๐๐๐ คน เป็นชาย ๑,๐๐๐ คน หญิง ๑,๐๐๐ คน แล้วนำ
 คำตอบจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เป็นคะแนนมาตรฐาน

ผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

๑. นักเรียนชายสนใจในหมวดเรื่องความรู้ทางวิชาการมากที่สุด ชาว
 ต่างประเทศและการศึกษา เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ ความสนใจ

¹⁵ Osborn, op. cit., p. 205.

^{๑๖} สมเกียรติ โสมาภา, "เนื้อเรื่องในหนังสือพิมพ์รายวันที่นักเรียนมัธยมศึกษา ๓
 สนใจ" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 ๒๕๐๗) (อัครสำเนา)

ของนักเรียนหญิง และนักเรียนชายในหมวดต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมาก นอกจากหมวดศึกษา นักเรียนชายสนใจมากกว่านักเรียนหญิง หมวดกุลสตรี นักเรียนหญิงสนใจมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงสนใจเรื่องเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์มากกว่านักเรียนชาย

๒. ในเรื่องความรู้ทางวิชาการ นักเรียนสนใจความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือคณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา
๓. ในเรื่องการศึกษา นักเรียนสนใจเรื่องการศึกษาต่อในโรงเรียนต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องทุนการศึกษา
๔. ในเรื่องข่าวต่างประเทศ นักเรียนสนใจในกรณีพิพาทระหว่างประเทศ ทั้งทางการเมืองและการทหารมากที่สุด รองลงมาคือข่าวการประชุมต่าง ๆ ของต่างประเทศทั่วโลก และ ข่าวความเจริญก้าวหน้าของต่างประเทศ
๕. ในเรื่องข่าวภายในประเทศ การบันเทิง คดีทางศาล การโฆษณาและบริการต่าง ๆ ความสนใจของนักเรียนน้อยมาก

"การศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนคร ต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน" ของ นพพร ปรีปถณะ^{๑๗}

ความมุ่งหมาย เพื่อจะทราบลักษณะการอ่านโดยทั่วไป ของนิสิตนักศึกษา ตลอดจนคอดัมน์ที่นิสิตนักศึกษานำสนใจเป็นพิเศษ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมที่สุด

ควย

^{๑๗} นพพร ปรีปถณะ, "การศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนคร ต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕) (อัครสำเนา)

- วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือนิสิตนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ๕ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวนทั้งหมดรวม ๘๒๕ คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์
- ผลของการวิจัย สรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำ เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น และส่วนมากใช้เวลาในการอ่านประมาณ ๑๕ นาที ในห้องสมุด เมื่ออ่านแล้วมีความเชื่อในหนังสือพิมพ์รายวันเกินกว่า ๕๐ % การวิจัยครั้งนี้พบว่า นิสิตศึกษานิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มากที่สุด และส่วนมากสนใจต่อข่าวที่เป็นสาระ เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ชาวการเมืองต่างประเทศและในประเทศ รองลงมาคือข่าวเบา ๆ ซึ่ง เกี่ยวกับข้อคิด ข่าวนานาชาติ ๆ นิสิตนักศึกษาชายนิยมอ่านข่าวที่เป็นสาระ มากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรจัดหา หนังสือพิมพ์รายวันเพิ่มเติมไว้ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอีก และควรหาทาง ใช้นิตยสารให้ประโยชน์ต่อการสอนให้มากที่สุด

"การศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทย ในกรุงเทพฯ" ของ รมย์ อุประมัย^{๑๘}

ความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสนใจโดยทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในการอ่าน หนังสือพิมพ์รายวัน ทั้งฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทย ในกรุงเทพฯ

^{๑๘} รมย์ อุประมัย, "การศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อหนังสือพิมพ์ รายวันฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทย ในกรุงเทพฯ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนก วิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑) (อัครสำเนา)

- วิธีดำเนินการ ทำการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามส่งให้อาจารย์ ทั้ง ๕ มหาวิทยาลัย
ในกรุงเทพฯ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยศิลปากร
จำนวน ๒๓๕ คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์เปรียบเทียบ จากสถิติ
การอยละ และค่าเฉลี่ย
- ผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้
๑. หนังสือพิมพ์ที่อาจารย์มหาวิทยาลัยชอบอ่านมากที่สุด ภาษาไทยได้แก่
สยามรัฐ เกลนิวิสต์ ไทยรัฐ และพิมพ์ไทย ฉบับภาษาอังกฤษได้แก่
Bangkok Post
 ๒. ลักษณะการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นดังนี้
อ่านที่บ้านมากที่สุด อ่านทุกวัน ๆ ละ ๒ ฉบับ อ่านเฉพาะข่าวหรือ
บทความที่สนใจ อ่านข่าวการเมืองในประเทศจากหนังสือพิมพ์ฉบับ
ภาษาไทย และอ่านข่าวการเมืองต่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ฉบับ
ภาษาอังกฤษ
 ๓. อาจารย์ชายใช้เวลาอ่านมากกว่าอาจารย์หญิง
 ๔. อาจารย์ชายอ่านเฉพาะข่าวหรือบทความที่สนใจ ส่วนอาจารย์หญิง
จะอ่านพาดหัวข่าว และข่าวที่ติดตามมาบ้าง
 ๕. อาจารย์มหาวิทยาลัย เมื่ออ่านหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว จะมีความเชื่อถือ
ต่อเรื่องและคอลัมน์ที่อ่านเพียงครั้งเดียว
 ๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ มีทั้งในด้านการสอน และ
ประโยชน์ทั่ว ๆ ไป

"การวิเคราะห์เนื้อหาด้านการศึกษา ของหนังสือพิมพ์รายวันของไทย" ของ
จาระไน แกลโกศล^{๑๘}

- ความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประโยชน์อันพึงได้จากบทความ บทวิจารณ์ และคอลัมน์ตอบปัญหา
จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ๘ ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เติลนิวส์
สยามนิกร และ สยามรัฐ
- วิธีดำเนินการ ชั้นแรก ผู้วิจัยเลือกหนังสือพิมพ์และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย จากนั้น
ก็เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ในช่วงระยะเวลาระหว่าง
วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๑ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๑ เมื่อได้ข้อมูล
เรียบร้อยแล้ว ก็นำเสนอในรูปปริมาณเนื้อหา รูปของคาเฉลี่ย และคารอยละ
ตามลำดับ
- ผลของการวิจัย สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เน้นหนักด้านบทความทางวิทยาศาสตร์ เติลนิวส์
เน้นหนักด้านบทความทางสังคมศาสตร์ บทวิจารณ์ การศึกษา และคอลัมน์
ตอบปัญหา ภาษาศาสตร์และวรรณคดี สยามนิกร เน้นหนักบทความทาง
การศึกษา สยามรัฐ เน้นหนักบทความทางสังคมศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมี
ข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่อยู่ในวงการสื่อสารมวลชน ควรปรับปรุงมาตรฐานของ
หนังสือพิมพ์ให้ดีขึ้น สำหรับนักการศึกษาควรปลูกฝังทัศนคติให้ผู้เรียนใฝ่หา
ความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

^{๑๘} จาระไน แกลโกศล, "การวิเคราะห์เนื้อหาด้านการศึกษาของหนังสือพิมพ์รายวัน
ของไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒) (อัครสำเนา)

"การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมนิยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" ของ โสภภาพรรณ นามวงศ์^{๒๐}

ความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมนิยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี และศึกษาความสนใจโดยทั่ว ๆ ไปในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของครูเหล่านั้น

วิธีดำเนินการ ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมนิยมศึกษา ที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๕ ในโรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี รวม ๕๔ โรงเรียน เป็นโรงเรียนราษฎร์ ๒๗ โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาล ๒๗ โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งหมด ๑๕๐ คน ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติการร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์

ผลของการวิจัย สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์รายวันที่ครูสังคมนิยมศึกษาสนใจอ่านมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เรื่องราวที่ครูสังคมนิยมศึกษาสนใจและอ่านอยู่เป็นประจำ ได้แก่ ข่าวการเมืองในประเทศและต่างประเทศ ข่าวการศึกษา ครูส่วนใหญ่จะซื้อหนังสือพิมพ์รายวันอ่านเอง และอ่านในเวลาว่าง เมื่อกลับจากโรงเรียนแล้ว

ครูสังคมนิยมศึกษาเห็นว่า หนังสือพิมพ์รายวันมีข่าวอาชญากรรมมากเกินไป ชาวที่จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาหรือเป็นเนื้อหาวิชาที่น้อย ชาวส่วนใหญ่ให้ความรู้ทางค่านิยมสังคมนิยมศึกษา และนำมาใช้ประกอบการสอนได้ ครูส่วนมากจึงใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนในบางครั้ง

^{๒๐} โสภภาพรรณ นามวงศ์, "การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมนิยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓) (อัครสำเนาะ)

หากว่าจะได้มีการปรับปรุงหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเยาวชนแล้ว ครกก็เห็นว่าควรที่จะปรับปรุงในด้านการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ใหม้เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของเยาวชน และลคภาพหรือข่าวต่าง ๆ อันจะมีผลร้ายต่อพฤติกรรม หรือทัศนคติของเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการสำรวจวิจัย

เป็นที่ทราบทั่วกันว่า หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข่าวใหญ่ของประชาชน เป็นสนามการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ทั้งที่อยู่ไกลและใกล้ ได้มีโอกาสทราบเรื่องราวข่าวสารซึ่งติดต่อกัน ภายในเวลาอันรวดเร็ว ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังเป็นเอกสารสำคัญอย่างหนึ่ง ในการศึกษาคนควาเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่บันทึกเหตุการณ์ ข่าวคราว ตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ ในเวลาที่เหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น การที่ผู้ทำวิจัยได้เลือกหัวข้อเรื่อง "วิวัฒนาการและการใช้ประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย" มาวิจัยก็ด้วยเหตุผลดังนี้คือ

๑. การวิจัยเรื่องเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้ากันน้อยมาก ที่ทำกันมาแล้วส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ในเรื่องที่เกี่ยวกับห้องสมุด การประเมินคุณค่าของหนังสือพิมพ์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดหาเข้ามาให้บริการในห้องสมุด รวมทั้งวิธีการที่จะนำเรื่องราวในหนังสือพิมพ์มาเสนอต่อผู้ใช้ในการคนควา เป็นการช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข่าวสารใ้คงายเขา นั้นยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยไว้เลย ประกอบกับหน้าที่ราชการของผู้ทำการวิจัย ต้องเกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการคนควา ในฐานะที่หนังสือพิมพ์เป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างหนึ่งในการคนควาในห้องสมุด ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ

๒. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยตั้งแต่ฉบับแรก จนถึง

ปัจจุบันนี้โดยสังเขป

๓. เพื่อศึกษาถึงปริมาณและคุณค่า ของหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์จำหน่ายอยู่ในพระนครปัจจุบันนี้ เพื่อจะได้นำมาใส่ประโยชน์ในทางการศึกษาค้นคว้า แก่สถาบันการศึกษา ค้นคว้า และแก่บรรดาครู อาจารย์ ผู้ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้าในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม

๔. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นและทัศนคติของบรรณารักษ์ในการ เลือกหนังสือพิมพ์รายวันเข้าในห้องสมุด ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดนั้น ๆ ด้วย

๕. เพื่อศึกษาถึงวิธีการจัดเก็บหนังสือพิมพ์รายวันในห้องสมุดต่าง ๆ วิธีการทางเทคนิคที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้า เช่น การทำดัชนี การทำบทคัดย่อ เป็นต้น รวมทั้งปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ ในการจัดเก็บและการให้บริการหนังสือพิมพ์เย็บเล่ม ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ไม่เพียงพอ การทำไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์เก่า การจัดหาเครื่องอ่านไมโครฟิล์ม ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยจะได้อาศัยแบบอย่างจากการจัดห้องสมุดในต่างประเทศ เป็นข้อเสนอแนะด้วย

ขอบเขตของการสำรวจวิจัย

ในตอนต้นจะกล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อให้เป็นภูมิหลังในการศึกษาวิจัยต่อไป จากนั้นจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ตั้งแต่ฉบับแรกคือ ขาวราชการ ซึ่งพิมพ์ออกใน พ.ศ. ๒๔๑๔^{๒๑} จนถึงหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกอยู่ในปัจจุบันนี้ในพระนคร

เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าและเนื้อหาของ เรื่องราวที่ตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันอย่าง

^{๒๑} ราชบัณฑิตยสภา, รายนามหนังสือพิมพ์ชาวซึ่งออกเป็นระยะในประเทศไทย (พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒), หน้า ๒. (พิมพ์ในงานพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าแฮไช ครอบปัญญาสมวาร)

แจ่มแจ้งว่าเสนอข่าวประเภทใดบ้าง เพื่อให้ผู้ที่ต้องการจะใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในการศึกษาค้นคว้าได้เลือกอ่านได้ถูกต้อง จึงได้ทำการวิเคราะห์คุณค่าของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่พิมพ์จำหน่ายในพระนครปัจจุบันนี้ทั้งหมดจำนวน ๑๐ ฉบับ เป็นการศึกษาถึงคุณค่าของข่าว บทความ สารคดี จดหมาย ประกาศ แจ้งความ และคอลัมน์อื่น ๆ นอกจากนั้นยังได้รวบรวมรายชื่อหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยที่ออกในพระนครปัจจุบันนี้คือในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ทั้งหมดไว้ โดยจัดลำดับตามอักษรชื่อหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ดังนี้ คือ เจ้าของ บรรณาธิการ โรงพิมพ์ ปีเริ่มพิมพ์ ราคาจำหน่าย และเนื้อหาโดยสรุปของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับว่ามีแนวโน้มในการเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องใด

ปัญหาในเรื่องการจัดเก็บและการให้บริการค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์รายวันเป็นเรื่องที่ห้องสมุดทั้งหลายในประเทศไทยประสบอยู่ จึงได้นำหัวข้อนี้ขึ้นมาพิจารณาเป็นหลักในการสำรวจวิจัย แล้วรวบรวมข้อมูลไว้ ทั้งนี้จะได้ทำการสำรวจวิจัยจากห้องสมุด ๓ ประเภท คือ

ห้องสมุดเฉพาะ จะได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุด ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นห้องสมุดเฉพาะที่มีการจัดเก็บหนังสือพิมพ์รายวันไว้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดตามลักษณะของภูมิภาค^{๒๒}

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้แก่ห้องสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีพัฒนาบริหารศาสตร์ ได้มีการจัดเก็บหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา อาจารย์ ในสาขาวิชาต่าง ๆ กัน ตัวอย่างเช่น ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีพัฒนาบริหารศาสตร์ มีนโยบายในการจัดหาหนังสือพิมพ์ และทำดัชนีหนังสือพิมพ์รายวันออกให้บริการแก่นักศึกษา และอาจารย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชา

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางสาว กัทลี สมบัติศิริ, บรรณารักษ์ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๔.

รัฐศาสตร์ และ รัฐประศาสนศาสตร์มากกว่าในสาขาวิชาอื่น^{๒๓}

หอสมุดแห่งชาติ เป็นห้องสมุดสำหรับการค้นคว้าโดยเฉพาะ มีนโยบายประการหนึ่ง คือ รวบรวมและรักษาสังพิมพ์ของประเทศทุกชนิด เพื่อให้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า^{๒๔} ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายข้อนี้ จึงได้มี พ.ร.บ. ควบคุมใหญ่โฆษณาส่งหนังสือพิมพ์ไปยังหอสมุดแห่งชาติสองฉบับ^{๒๕} โดยเหตุนี้ว่าเป็นภาระและหน้าที่อันใหญ่หลวงของหอสมุดแห่งชาติในการเก็บรักษาและทำให้บริการหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ตั้งแต่เริ่มมีหนังสือพิมพ์รายวัน ใน พ.ศ. ๒๔๑๑ มาจนถึงปัจจุบันนี้ นับว่าเป็นจำนวนไม่น้อย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

ผลที่จะได้จากการสำรวจวิจัย

การสำรวจวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์ในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของหนังสือพิมพ์รายวันตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน
- ได้ทราบถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อสังคม
- ได้ทราบถึงคุณค่าของหนังสือพิมพ์ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้า เปรียบเทียบกับเอกสารการค้นคว้าอย่างอื่น ๆ
- ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บและทำให้บริการหนังสือพิมพ์รายวันของหอสมุด ๓ ประเภทที่กล่าวนามมาแล้ว

^{๒๓} สัมภาษณ์ ดร. นวนิตย์ อินทระมะ, ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๘.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางแมนมาส ชาวลิต, ผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๘.

^{๒๕} "พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๔๘," หน้า ๑๒๔๘.

✓ ให้ขอเสนอแนะในเรื่องการจัดเก็บ และการใช้คู่มือในการช่วยค้นคว้าหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งเป็นทางที่จะทำให้มีผู้นิยมใช้หนังสือพิมพ์รายวัน ในการศึกษามากยิ่งขึ้น

- เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในเรื่องห้องสมุดกับสื่อมวลชน และในการศึกษาวิชาวารสารศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัยในเรื่องหนังสือพิมพ์รายวันด้านอื่น ๆ อีก

วิธีที่ใช้ในการสำรวจวิจัย

ในการทำวิจัยประกอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ หลังจากที่ได้เสนอหัวข้อวิจัยผ่านหัวหน้าแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ไปยังบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว ได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. ศึกษารายละเอียดของหัวข้อการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง โดยอาศัยหนังสือคำรา และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการหนังสือพิมพ์

๒. ทำการศึกษาและเก็บข้อเท็จจริงจากหนังสือวารสาร ภาษาไทย และต่างประเทศ รวมทั้งหนังสือพิมพ์รายวันตั้งแต่ฉบับเริ่มแรกจนปัจจุบัน เพื่อประกอบการวิจัย โดยการค้นคว้าจากห้องสมุดต่าง ๆ และหอสมุดแห่งชาติ

005971

๓. สัมภาษณ์เรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวัน การประเมินคุณค่า และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในด้านการค้นคว้าเพื่อการศึกษาและการสอน จากอาจารย์ในคณะต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากบรรณารักษ์ในห้องสมุดต่าง ๆ ที่กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ข้างต้น

๔. สรรวจและรวบรวมรายชื่อหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันนี้ จากที่มีในหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อนำมารวบรวมไว้ในภาคผนวก

คำภาษาไทยเทียบภาษาอังกฤษที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

Accurate	ความเที่ยงตรง
Air mail	ไปรษณีย์อากาศ
Annual Report of the American Historical Association for the Year 1905	รายงานประจำปี ค.ศ. ๑๙๐๕ ของ สมาคมประวัติศาสตร์อเมริกัน
American newspaper reprints	รายชื่อหนังสือพิมพ์อเมริกันที่พิมพ์ซ้ำ
American Society of Newspaper Editors	สมาคมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์อเมริกัน
Authority	ผู้จัดพิมพ์
Basements	ห้องใต้ดิน
Canons of Journalism	หลักจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์
Censor	การตรวจข่าวก่อนนำออกพิมพ์
Clipping	กฤตภาค
Conversational value	คุณค่าในด้านการสนทนา
Cross - reference	การโยง
Daily newspaper	หนังสือพิมพ์รายวัน
Hard news	ข่าวสาระประโยชน์หรือข่าวแข็ง
Illustrated daily news	หนังสือพิมพ์ภาพข่าวรายวัน
Indexing	ทำดัชนี
Inspiration	แรงบันดาลใจ
Japanese Tissue	กระดาษฉีกของญี่ปุ่น
Metropolitan newspaper	หนังสือพิมพ์ในนครหลวง
Mount	ฉีก
National newspaper	หนังสือพิมพ์ประจำชาติ
Newspaper catalogs	บัญชีรายชื่อหนังสือพิมพ์

Newspaper rack	ไม่เสียบหนังสือพิมพ์
Press conference	การประชุมหนังสือพิมพ์เพื่อให้สัมภาษณ์
Primary source	แหล่งดั้งเดิม, หลักฐานเบื้องต้น
Psychological relaxation	พักผ่อนจิตใจ
Soft news	ข่าวบันเทิงหรือข่าวอ่อน
Standards of Public Library Service in England and Wales	มาตรฐานในการให้บริการในห้องสมุด ประชาชนของอังกฤษและเวลส์
Subject index	ดัชนีตามหัวเรื่อง
Sunday section	หนังสือพิมพ์ฉบับวันอาทิตย์
Tabloid newspaper	หนังสือพิมพ์ขนาดแผ่นเล็ก
2 editions.	พิมพ์ ๒ ครั้ง
Unesco	องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ
Up-to-date	ทันกับเหตุการณ์
Xerox	การถ่ายเอกสาร